

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: J. O., zastoupeného JUDr. Stanislavem Vachtou, LL. M., advokátem se sídlem Krajinská 251/16, České Budějovice, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Českých Budějovicích ze dne 25. 10. 2012, čj. 7645/12-1100, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 4. 2013, čj. 10 Af 621/2012 – 51,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 4. 2013, čj. 10 Af 621/2012 – 51, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Finanční úřad ve Strakoniciích (dále jen „správce daně“) doměřil žalobci daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2006 ve výši 65 320 Kč a uložil mu povinnost zaplatit penále ve výši 13 064 Kč. Učinil tak dodatečným platebním výměrem ze dne 22. 6. 2012, čj. 90002/12/105910305453.

[2] Dodatečným platebním výměrem ze dne 22. 6. 2012, čj. 90005/12/105910305453, správce daně doměřil žalobci daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2007 ve výši 52 600 Kč a uložil mu povinnost zaplatit penále ve výši 10 520 Kč.

[3] Dodatečným platebním výměrem ze dne 22. 6. 2012, čj. 90013/12/105910305453, správce daně doměřil žalobci daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2008

ve výši 4380 Kč, daňovou ztrátu ve výši 3047 Kč a uložil mu povinnost zaplatit penále ve výši 1028 Kč.

[4] Odvolání žalobce proti shora uvedeným dodatečným platebním výměrům Finanční ředitelství v Českých Budějovicích zamítlo rozhodnutím ze dne 25. 10. 2012, čj. 7645/12-1100 (dále jen „napadené rozhodnutí“).

[5] Ve věci původně rozhodovalo Finanční ředitelství v Českých Budějovicích, které však bylo ke dni 31. 12. 2012 zrušeno zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky. Jeho působnost přešla na Odvolací finanční ředitelství, přičemž dle § 20 odst. 2 zákona č. 456/2011 Sb. platí, že jsou-li v rozhodnutích vydaných při správě daní uvedeny územní finanční orgány (Finanční ředitelství v Českých Budějovicích), rozumí se jimi orgány finanční správy příslušné dle zákona č. 456/2011 Sb., v tomto případě tedy Odvolací finanční ředitelství (dále jen „žalovaný“).

II.

[6] Žalobce podal proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Českých Budějovicích správní žalobu ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích. Krajský soud věc projednal bez nařízení ústního jednání a žalobu zamítl. Zdůraznil, že daň byla žalobci doměřena podle pomůcek. Za této situace mohl krajský soud přezkoumat pouze to, zda byly splněny podmínky pro použití pomůcek a zda byly pomůcky použity přiměřeně.

[7] Krajský soud se ztotožnil s hodnocením žalovaného, že žalobcem vedená daňová evidence byla neprůkazná a vykazovala závažné nedostatky. Žalobce nevedl předepsané evidence ani neevidoval stav zásob. Z toho důvodu nebylo možné využít jeho účetní podklady ke správnému a jednoznačnému stanovení výše příjmů a výdajů žalobce. Nedostatky daňové evidence nebylo možné odstranit žalobcem navrženými důkazy, zejména výsledky svědků. Správce daně nepřesouval svou odpovědnost na žalobce, neboť odpovědnost za prokázání rozhodných skutečností ležela na žalobci. Své důkazní povinnosti žalobce nedostál, neboť jeho daňová evidence neodpovídala požadavkům § 7b odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

[8] Krajský soud nesouhlasil ani s dalšími námitkami žalobce o tvrzené manipulaci s protokoly z jednání před správcem daně, o vadách v doručování, o nesprávném postupu při vyřizování námítky podjatosti úřední osoby či o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí pro nesrozumitelnost.

III.

[9] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, jejíž obsah v podstatné části koresponduje žalobním námitkám. V kasační stížnosti však rovněž namítl, že krajský soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání, ačkoli k tomu nebyly splněny zákonné podmínky.

[10] Krajský soud doručil stěžovateli dne 4. 3. 2013 poučení o právech a povinnostech účastníka řízení ze dne 1. 3. 2013, čj. 10 Af 621/2012 – 48, ve kterém bylo uvedeno: „*Ve smyslu § 36 odst. 1 s. ř. s. soud poskytuje účastníku řízení v rámci přípravy jednání toto poučení o procesních právech a povinnostech: Dle § 7 s. ř. s. soud vyzývá účastníka, aby ve lhůtě 1 měsíce sdělil, zda vznáší námitku věcné a místní nepřislušnosti. Soud vyzývá účastníka, aby sdělil, zda souhlasí s tím, aby bylo ve věci rozhodnuto bez nařízení jednání jen na základě účastníky*

předložených spisů (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Pokud tato výzva zůstane ve stanovené lhůtě bez vyjádření, bude mít soud za to, že účastník nemá proti rozhodnutí ve věci bez nařízení jednání námitek.“

[11] Stěžovatel se proto domníval, že stanovená lhůta pro vyjádření případného nesouhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení ústního jednání činí 1 měsíc. Stěžovatel zaslal dne 2. 4. 2013, tj. v den, kdy krajský soud vyhlásil rozsudek a vyvěsil jej na úřední desce soudu, vyjádření, že nesouhlasí s vyřízením věci bez nařízení jednání.

[12] Stěžovatel namítl, že jej krajský soud nesprávně poučil o lhůtě k vyjádření ohledně souhlasu s vyřízením věci bez nařízení jednání. Z § 51 odst. 1 s. ř. s. vyplývá, že účastník musí být ve výzvě poučen o lhůtě, ve které může sdělit, že nesouhlasí s vyřízením věci bez nařízení jednání. Krajský soud zmínil pouze odkaz na § 51 s. ř. s., text tohoto ustanovení necitoval a sdělil, že „*pokud tato výzva zůstane ve stanovené lhůtě bez vyjádření, bude soud mít za to, že účastník nemá proti rozhodnutí ve věci bez nařízení jednání námitek.*“ Jediná lhůta stanovená v poučení však činila 1 měsíc. Tímto postupem soud znemožnil stěžovateli ústní projednání věci.

IV.

[13] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zdůraznil, že kasační důvody fakticky kopírují žalobní námítky. K jednotlivým stížným důvodům se podrobně vyjádřil. Žalovaný blíže nekomentoval kasační námitku, že byl stěžovatel nesprávně poučen o lhůtě k vyjádření případného nesouhlasu s vyřízením věci bez nařízení ústního jednání.

V.

[14] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost je důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud se nejprve musel zabývat procesní námitkou stěžovatele, že soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání, ačkoli pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky. Je třeba připomenout, že nešlo o některý z případů předpokládaných v § 76 odst. 1 s. ř. s., a krajský soud nerušil napadené rozhodnutí pro závažné vady. Nejvyšší správní soud přezkoumal shora uvedené procesní poučení k námitce stěžovatele, který v konkrétním postupu krajského soudu spatřoval porušení svého práva na ústní projednání věci.

[17] Podmínky pro rozhodnutí ve věci samé bez nařízení ústního jednání jsou stanoveny v § 51 odst. 1 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení platí, že „*soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhlí nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.*“

[18] Právní teorie rozlišuje dva druhy lhůt. Jsou jimi lhůty hmotněprávní a procesní. Procesní lhůty lze dále dělit na zákonné a soudcovské. Lhůty soudcovské jsou stanoveny soudem a lze je soudním rozhodnutím prodloužit. Zákonné lhůty jsou ty, které pro provedení určitého úkonu stanoví přímo zákon. Z tohoto hlediska lze dvoutýdenní lhůtu

podle § 51 s. ř. s. zařadit mezi procesní lhůty zákonné, neboť její délka je stanovena přímo právním předpisem.

[19] Ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. představuje výjimku z obecného procesního principu ústního projednání věci. Právo na projednání plyne přímo z ústavních předpisů (srov. čl. 38 odst. 2 větu první Listiny základních práv a svobod, podle které má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům). Porušení práva účastníka řízení na veřejné projednání věci je podstatnou vadou řízení, a tedy důvodem ke zrušení rozhodnutí vydaném v řízení, kde k takovému pochybení došlo, a k jeho vrácení soudu k dalšímu řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, čj. 8 As 49/2008 – 62). Pokud soud přistoupí k rozhodnutí věci bez nařízení ústního jednání, je nutné posoudit, zda k tomu byly splněny zákonné podmínky. Nelze rozšiřovat možnost soudu rozhodnout ve věci bez nařízení ústního jednání extenzivním výkladem těchto podmínek, neboť by tím bylo zásadně omezeno ústavní právo účastníka na ústní projednání jeho věci.

[20] K dvoutýdenní zákonné lhůtě podle § 51 odst. 1 s. ř. s. nelze přistupovat jako ke lhůtě propadné. Takový výklad by byl v rozporu se shora citovaným čl. 38 odst. 2 Listiny. Že se nejedná o propadnou lhůtu, podrobně vysvětlil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 7. 2006, čj. 2 Azs 216/2005 – 53. Podle právního názoru Nejvyššího správního soudu sice § 51 odst. 1 s. ř. s. stanovil právní fikci souhlasu s rozhodnutím bez nařízení ústního jednání, pokud účastník ve dvoutýdenní lhůtě nesdělil soudu svůj nesouhlas, nicméně nestanovil takovou koncentraci řízení, aby po uplynutí této lhůty již účastník nemohl využít svého ústavního práva na nařízení ústního jednání. Pokud chce účastník řízení využít práva na veřejné projednání věci, nelze mu jej upřít z důvodu marného uplynutí dvoutýdenní zákonné lhůty podle § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť by mu takový postup upíral bez rozumného důvodu ústavně zaručené právo na veřejné a ústní projednání věci.

[21] Lze tak uzavřít, že právo účastníka řízení trvat na nařízení jednání nezaniká uplynutím lhůty podle § 51 odst. 1 s. ř. s. Pokud účastník svůj nesouhlas sdělí po uplynutí této lhůty, musí soud tento procesní návrh respektovat. To však platí pouze do doby rozhodnutí soudu o žalobě (srov. shora citovaný rozsudek čj. 2 Azs 216/2005 – 53).

[22] Z tohoto dílčího závěru však neplyne, že by krajský soud pochybil pouze tím, že o věci rozhodl po uplynutí lhůty podle § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, pokud neměl v době rozhodování informaci, že stěžovatel trvá na nařízení ústního jednání. Bylo třeba rovněž posoudit, jakou lhůtu k vyjádření krajský soud stěžovateli vlastně stanovil a zda tak učinil dostatečně určitě.

[23] Ze shora citovaného procesního poučení vyplývá, že soud výslovně stanovil měsíční lhůtu v souvislosti s případnou námitkou místní a věcné nepřislusnosti, odkázal na § 51 odst. 1 s. ř. s. v souvislosti s možností rozhodnout bez ústního jednání a tuto možnost podmínil absencí vyjádření *ve stanovené lhůtě*.

[24] Ze slovního spojení „ve stanovené lhůtě“ není zřejmé, jakou konkrétní lhůtu měl soud na mysli. Není jednoznačné, zda se jednalo o lhůtu 2 týdnů stanovenou v § 51 odst. 1 s. ř. s., nebo lhůtu 1 měsíce, kterou krajský soud výslovně stanovil v předcházejícím odstavci poučení. Vzhledem k chybějící citaci textu § 51 odst. 1 s. ř. s. se lze spíše přiklonit

k tomu, že „stanovenou lhůtou“ je míněna lhůta v délce 1 měsíce výslovně uvedená soudem v předchozím odstavci poučení.

[25] Nejvyšší správní soud ze spisu ověřil, že krajský soud doručil stěžovateli dne 4. 3. 2013 poučení o procesních právech a povinnostech. Krajský soud ve věci rozhodl dne 2. 4. 2013 a téhož dne vyvěsil rozsudek na elektronickou úřední desku. Ve stejný den v 13:42 hodin odeslal zástupce stěžovatele soudu zprávu, ve které vyjádřil stěžovatelův nesouhlas s vyřízením věci bez nařízení jednání.

[26] S poukazem na interpretaci obsahu procesního poučení, které bylo stěžovateli zasláno, proto není správný názor krajského soudu, že v době vyhlášení rozsudku marně uplynula lhůta pro vyjádření nesouhlasu s rozhodnutím bez nařízení ústního jednání. Stěžovatel se mohl podle shora citovaného neúplného procesního poučení domnívat, že mu soud poskytl měsíční lhůtu k uplatnění námitky věcné a místní nepřislušnosti a tutéž lhůtu k vyjádření nesouhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení ústního jednání a k případnému vznesení námitky podjatosti. Tato lhůta začala běžet dne 4. 3. 2013 a dle obecných pravidel pro počítání lhůt (§ 40 s. ř. s.) uplynula ve čtvrtek 4. 4. 2013. Krajský soud však rozsudek vyhlásil již 2. 4. 2013.

[27] Pochybnostem o výkladu procesního poučení bylo možné předejít jeho vhodnou formulací. Pokud by soud výslovně uvedl, že stanovuje stěžovateli lhůtu k vyjádření nesouhlasu s rozhodnutím bez nařízení jednání v délce 2 týdnů, poučil jej o následcích marného uplynutí této lhůty, a teprve poté podpůrně odkázal na text § 51 odst. 1 s. ř. s., byl by jeho pokyn jednoznačný a pochybnost o délce stanovené lhůty by nevznikla.

[28] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, zrušil kasační stížností napadený rozsudek a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud nemohl v této procesní situaci vypořádat ostatní kasační námitky, neboť nelze předjímat další vývoj v návaznosti na průběh nařízeného ústního jednání. V dalším řízení krajský soud nařídí k projednání žaloby ústní jednání, a to v souladu s požadavkem stěžovatele a v souladu s právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první *in fine* s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 27. ledna 2014

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu